

'פנסאי' בעיר | הרב נחום קפלן, משפיע אנ"ש בשיכון חב"ד לוד:

מי האיש

הרב נחום קפלן, משפיע אהוב ומחנך וותיק בקהילת חב"ד בלוד. אחרי למעלה מחמישים שנות חינוך והוראה בתלמוד תורה, פרש 'לפנסיה': שיעורי תורה, הקהלות קהילות והפצת המעיינות בקרב יהודי העיר וכמובן – אוזן קשובה ומבינה והדרכה חסידית לחברי הקהילה. הרב נחום הוא בנו של הרב אלימלך קפלן ממייסדי הקהילה החב"דית בלוד ורבה של השכונה במשך שנים ארוכות.

מאת: ש. מלאכי

ימי ילדות

היה זה במהלך ה'תוהו ובוהו' שהשתרר עם סיום מלחמת העולם השנייה. סדק צר נפער במסך הפלדה הסובייטי; אזרחים פולנים הורשו לעזוב את המדינה. רבים מהיהודים שנדרסו תחת מגף הברזל הסובייטי, ניצלו את ההזדמנות ונמלטו בזהות פולנית בדויה.

גם משפחת קפלן ובנם נחום בן השש חצו את הגבול, ולאחר טלטולים רבים הגיעו למחנה מעבר לפליטים יהודים בפוקינג. לאחר כשנתיים וחצי, הורה הרבי

הריי"צ לאבי המשפחה, ר' מיילך, להגר לארץ ישראל והמשפחה התיישבה בעיר לוד.

באותה תקופה התגוררו בלוד חמשה משפחות חב"דיות, אך החסידים בראשות הרב זושא ולימובסקי, לא היססו והחליטו להקים בעיר ישיבת תומכי תמימים, זו שהפכה לימים לישיבת לוד המפורסמת.

הבניין תפוס

באותם ימים עמד בפרדס שליד תחנת הרכבת בניין בן שתי קומות שסופר עליו שהרבי הריי"צ שהה בו בעת ביקורו בארץ הקודש. ר' זושא לא שאל איש, הוא ביצע

פנסיה חסידי

הרבי לחזק את הישיבות בארץ הקודש והבחורים הישראלים הגיעו כדי לחזק את הישיבה ב-770. הרבי הדריך את הקבוצה על תפקידים וביקש דיווח חודשי על הנעשה עמם.

חברי הקבוצה הישראלית התמסרו במרץ ללימוד התורה, כשהם מקדישים תשומת לב מיוחדת לבחורים צעירים שנוקדו לתמיכה ועידוד.

"לא יצאנו מ-770 לשום מקום. ישבנו ולמדנו כל הזמן בזאל למעלה. המקום שלי היה ממש קרוב לדלת שהייתה פתוחה למסדרון – זה המוביל גם לחדרו של הרבי. הדלת הייתה פתוחה, ופעמים רבות הרבי עבר שם ולא שמנו לב, כי היינו שקועים בלימוד. אחר כך התבטא הרבי, בהזדמנויות שונות, על גודל נחת הרוח שהדבר גרם לו".

בינתיים חלפו הימים ותוקף אישור היציאה מהצבא עמד לפוג: "מיד כשהגענו, הגשנו בקשה להארכת אשרת היציאה מהצבא. קיבלנו הארכה עד ל' שבט וכמובן שניסנו להאריך אותה עוד. אבל האישור לא ניתן ונאלצנו לעזוב את בית חיינו. לפני שחזרנו, קיבל כל אחד מהקבוצה דולר כסף וספר תנ"א. באותם ימים חלוקות מעין זה היו נדירות".

עוד רגע עם הרבי

כעת התעוררה בעיה חדשה: לחברי הקבוצה לא היה כסף לתשלום כרטיסי הטיסה לחזרה לארץ ישראל (מכיוון שלא חזרו בתאריך המתוכנן, הם הפסידו את כרטיסי החזרה). הבחורים ביקשו את עזרת ההנהלה ונענו בסירוב. לבסוף הרבי ציווה על חברי ההנהלה לשלם את מלוא מחיר הטיסה לכל הקבוצה.

"בזכרוננו חי עדיין מעמד 'צאתכם לשלום' לפני חזרתנו לארץ ישראל. אני זוכר איך ישבנו באוטובוס והרבי יצא מ-770 ללוות את הקבוצה. ישבתי והסתכלתי על

הייתה: אנחנו מחכים לעוד 167...". לאחר מסכת לחצים, התערבות של אישים שונים והתחייבות של הישיבה שהקבוצה תחזור – ניתן היתר היציאה המיוחל, אך הוא היה לחודש בלבד...

"היתר יציאה" לא היה המכשול היחיד שעמד בפני הבחורים הצעירים בדרכם אל הרבי: עלות טיסה טרנס-אטלנטית באותם ימים – הייתה 1200 לירות! כדי לשבר את האוון, אדם ממוצע הרוויח באותם שנים כ-200 לירות לחודש.

"כמובן שלא חלמנו על יציאה לעבודה!" משחזר הרב קפלן. "ידענו שהתפקיד שלנו כתמימים הוא לשבת וללמוד. במחשבה לאחר, אינני מבין מאיפה ליקטתי את הכסף לנסיעה".

פסק דין נבואי

הקבוצה הגיעה ל-770 בשלהי חודש אלול של שנת תשכ"א, את שמחת תורה תשכ"ב, יזכור הרב קפלן לעד:

נטלנו ידיים ב-6:30 לפני השקיעה וההתוועדות נמשכה עד 4:30 לפנות בוקר. בשעה 1:00 בלילה העביר לפתע הרבי את ידו על מצחו הקדוש והתחיל לדבר על היהודים הסובלים ברוסיה. הרבי בכה בכיות נוראיות ופנה לקהל ואמר: בואו נפסוק בבית דין של מטה, די!

"זה העביר בי צמרמורת. לא הבנתי מה קורה, הרי אנחנו בשמחת תורה! למה בוכה הרבי? למחרת הגיע כושי, וסיפר לנו שבלייל שמחת תורה התבצעו מעצרים של יהודים בבתי הכנסת ברוסיה".

נחת לרבי

אחרי החגים, נכנסה הקבוצה ליחידות, יחד עם עשרה בחורים אמריקאים. הבחורים האמריקאים נסעו בשליחות

במבנה 'קניין' באמצעות מנעול גדול וקבע את הישיבה במקום, כעובדה. כעבור זמן קצר כאשר הגיעה למקום משאית עולים שיועדו להתיישב בבניין, הסביר ר' זושא לפקידים בביטחון רב שהבניין כבר תפוס... ר' מייילך קפלן היה 'המגיד שיעור' הראשון במקום. הוא פשוט לקח מספר ילדים והתיישב ללמוד עמם במקום.

היו אלו שנים רבות קודם פריחת עולם הישיבות המוכר. מוסדות תורניים לא היו חזון נפרץ, ורבים מאוד הגיעו ממקומות שונים ברחבי הארץ כדי ללמוד בישיבה.

בתוך שנתיים כבר היו בישיבה כ-300 תלמידים, רבים מהם עולים טריים יוצאי מרוקו ותימן. באותם ימים התחוללה מלחמה על נפשותיהם של ילדי העולים. הגופים הרשמיים ביקשו להכניס את הילדים למוסדות חילוניים ולשרש את המסורת מהילדים הרכים. כל ילד שנכנס לישיבה היה הצלת נפשות של ממש.

מחכים לעוד 167

נחום קפלן הצעיר הצטרף לישיבה המתפתחת, ובשלושה עשר השנים הבאות שקד בה על לימודיו כשהוא עושה חייל.

בתשכ"ב, הגיע הרגע הגדול – הנסיעה ל'קבוצה'. הייתה זו ה'קבוצה' הראשונה שנסעה לרבי. הנסיעה לוותה בעיכובים ומשוכות מחד, ובסייעתא דשמיא מופלאה ועידודים מהרבי מאידך.

"עד תשכ"ב, הגשנו לפקידים הצבא כמה פעמים בקשה לקבלת היתר יציאה. הם סירבו, ואמרו לנו: יש 170 חבדניקים שכבר יצאו נסעו ל-770 ולא חזרו; כשהם יחזרו – תוכלו לנסוע... במשך מספר שנים ניסנו שוב ושוב, הפעלנו גורמים שונים אבל הצבא סירב לאפשר לנו לצאת. אחרי פסח תשכ"א, חזרו שלושה בחורים לארץ ישראל. באנו לצבא בתקווה ואמרנו: הנה הבחורים חוזרים. התשובה שקיבלנו

הרבי ואז הרכב התחיל לנוע. באותה שניה הכתה בליבי ההכרה: אנחנו עוזבים! הרכב המשיך להתרחק והרבי נותר על עומדו מתבונן בנו. כל-כך רציתי לצעוק: עוד רגע! רק עוד רגע...

ר' נחום חזר לישיבה בלוד וכעבור כשנתיים בא בברית הנישואים והחל לעבוד כמחנך בתלמוד תורה בלוד. באותם ימים עבר הרב יעקב כץ (כיום ראש הישיבה בכפר חב"ד) ללמד בישיבה בכפר חב"ד, והרב קפלן מילא את מקומו. מילוי המקום נמשך כ-53 שנים, עד שנת תשס"ה...

'מבצע תורה' לכל העם

כשהתקרב הרב קפלן לגיל שיבה, פרש מההוראה בתלמוד תורה. אך עד מהרה התברר, שהיה זה רק על מנת להתחיל בקריירה חדשה ולא פחות חיונית.

בתחילה חשב הרב קפלן, להיכנס לכולל ולשבת להגות בתורה ללא הפרעות. אך ידיד טוב חשב אחרת, הוא אמר לו: אתה תלמד אחרים!

הרב קפלן הרים את הכפפה והקים מסגרת לימודית עבור יהודים בגיל הזהב. "זאת הצלת נפשות", הוא אומר בהתלהבות. "יש כאלה שיצאו לפנסייה ובמקום שיסתכלו על השמים ויספרו את הכוכבים, אנחנו יושבים בבית הכנסת ולומדים יחד הלכות משולחן ערוך של אדמו"ר הזקן ושיחות של הרבי".

לא תמיד קל לשכנע בן-אדם מבוגר שהוא יכול גם ללמוד וגם ליהנות. יש כמובן גם את ה"יצר-הרע" שמתערב, אבל הרב קפלן לא מתיאש: "אני ברוך השם קצת נודניק, לא מסתפק בפעם אחת ולא נותן מנוחה. אני נפגש עם אנשים, מתקשר בטלפון ולא מוותר".

בכולל המיוחד הזה שפועל מידי יום במשך מספר שעות, משתתפים יהודים מכל החוגים והעדות. אנשים רבים שאינם מהמשתתפים הקבועים, באים מידי פעם כשיש להם כמה שעות פנויות. הסוד של הרב קפלן הוא; אהבה המתובלת בהרבה סבלנות. כל אחד שותף בלימוד ובקריאה וכל אחד צריך להיות בעניינים ולהבין.

הכל מתחיל ונגמר במשיח

תחום נוסף שבו פועל הרב קפלן כבר שנים, הוא 'הקהלת קהילות'. אין כמעט

כשמקבלים מהרבי הוראה - יש לקיימה מייד!

יום אחד תקפו את ר' נחום כאבי בטן עזים. הוא חשב כי אין זה אלא כאב חולף, אבל לאחר ימים אחדים של מנוחה, בתוספת תרופה שרשם לו הרופא, לא הועילו לו מאומה. אדרבא, הכאבים הלכו והתחזקו והוא הבין כי המצב לא טוב. על מצבו הקשה כתב לרבי מלך המשיח וביקש ברכה. את המכתב הכניס ב'אגרות קודש', והמענה היה על אודות הכנסת ספר תורה. הרבי כתב שכתובת ספר תורה היא סגולה לבריאות ופרנסה. דברים אלו ביאר באריכות לפי דבריו הידועים של הבעל שם טוב.

"מיד הבנתי למה מתכוין הרבי", מספר הרב קפלן. "כמה חודשים לפני כן הוחלט בשיכון חב"ד בלוד, לכתוב ספר תורה בעקבות כמה אסונות גדולים שאירעו. במהלך ההכנות לגיוס המימון לכתובת הספר, הוטל עלי להיות חבר בוועד שיארגן את כתיבת ספר התורה. אולם בזמן האחרון לא עשינו הרבה לצורך קידום העניין, והכתיבה אפילו לא החלה.

"הבנתי אפוא שעלי לפעול בעניין ספר התורה, ובזכות זה אהיה כלי לברכת בריאות. אלא שבינתיים המצב רק החמיר, ובלית ברירה נסעתי לבית רפואה".

לבית הרפואה הגיע הרב קפלן על סף אפיסת כוחות. הוא נשלח מיד לבדיקות מקיפות, ועד מהרה התגלתה הבעיה הקשה – דימום במערכת העיכול שגרם לאיבוד דם רב. ההמוגלובין ירד למינון נמוך ביותר עד כדי סכנת חיים ממשית. הרופאים הסבירו כי אם חס ושלום היה מאחר בשעות אחדות, כבר לא היו יכולים להועיל.

הרב קפלן אושפז, והחל לקבל מנות דם באופן מיידי. "שכבתי בבית רפואה והבנתי כי כעת התחולל השלב הראשון של הנס, שהרי הרבי איחל לי בריאות, ואילו הייתי מגיע כמה שעות מאוחר יותר..."

לאחר חמשה ימים שוחרר הרב קפלן מבית הרפואה וחזר הביתה. הרופאים ציוו עליו לנוח במשך שבועות אחדים. הוא אכן נח בבית, אבל בינתיים החל לפעול במרץ בהוראת הרבי לכתובת ספר התורה. לאחר שבועיים נערך מעמד התחלת כתיבת ספר התורה, הונפקו תעודות מיוחדות לתורמים, וחברי הוועד החלו במכירת אותיות.

"צריך לדעת כי בעת שמקבלים תשובה מהרבי, עלינו להודות על הברכה, ובד בבד לקיים את הוראות הרבי", סיים הרב קפלן את הסיפור המדהים.

(סופר במהלך שבת שכולה משיח שעל ידי 'מטה משיח' בשנת ה'תשס"ד)

תמונה שקיבל הרב קפלן עם הכיתוב: "לרב קפלן מזכרת מבר המצווה של בנו יוסף אביחי - משפחת לוי"

אותנו את הניגון הזה. הייתי נוהג ללמד את תלמידי מידי יום שישי ניגון חסידי, והדברים נחקקו בליבו גם כעבור 15 שנים."

כשהרב קפלן נשאל מניין הכוחות, הוא אינו מבין את השאלה: "הרי הרבי רוצה את זה?", הוא אומר בפשטות.

באנו לראות את הרבי!

"הייתי אצל הרבי בשמחת תורה תשליח. היה זה לאחר 'התקפת הלב' ולא זכינו לראות את הרבי במשך החג. במוצאי שבת, הרבי אמר שיחה מיוחדת מחדרו באמצעות המיקרופון. בין הדברים שהרבי אמר, נחקקו בזכרוני המילים שנאמרו בנעימה: "ותחזינה עיננו". כולנו הרגשנו שהרבי מדבר אלינו: הרי באנו לראות את הרבי, את משיח, ופתאום העלם והסתר כזה."

יעזור השם ונזכה תיכף ומיד ש"תחזינה עיננו" מלך ביופיו למטה מעשרה טפחים.

הוא אומר. "האחד מבקש שתבוא אליו לחנוכת הבית, השני רוצה שתבוא לבר מצוה או לאזכרה. כמובן שכל אירוע כזה הוא הזדמנות להפצת תורת החסידות ובשורת הרבי ש'הנה זה משיח בא'.

"לפני שנים רבות שכרנו רכב, הסבנו אותו ליטנק מבצעים בעזרת כמה כרזות ועברנו בין שכונות העיר. כשהגענו לשכונת 'בן גוריון' שמענו לפתע צעקות מלמעלה, מישהו צעק לנו מהמרפסת של הקומה העליונה. עלינו, בדקנו מזוזות, דיברנו קצת ונפרדנו לשלום. חלפו עשרים שנה, לפתע ניגש אלי יהודי בבית הכנסת ושואל: אתה זוכר אותי? מאז שביקרתם אצלי עם הטנק – התחלתי בתהליך חזרה בתשובה."

ביני לביני מוצא הרב קפלן זמן להתוועד עם נערים צעירים, שלא מצאו את מקומם במסגרות הקיימות.

"יש פה אברך יקר בשם אביחי יעקובי שאוסף את הצעירים ופועל איתם. פעם ישבתי איתם בהתוועדות וניגנו את: 'ריבונו של עולם'. לפתע אמר אחד הצעירים בהתרגשות: 'אני זוכר איך המורה לימד

בית כנסת בעיר לוד, שאינו מוכר לרב קפלן. מידי שבת היה יוצא למספר בתי כנסיות, וכך במשך השנה עורך סבב בין כל בתי הכנסת בעיר.

כשחלפו השנים וההליכה למרחקים נעשתה קשה על הרב נחום, הוחלפו דרשות השבת בשיעורים שבועיים בבתי הכנסת. בכל מקום מלמד הרב, בהתאם למשתתפים: יש הלומדים גמרא, יש שמעדיפים משנה ובמקום אחד לומדים אך ורק קיצור שולחן ערוך – "ראיתי שכל דבר שהוא מעבר לכך זה 'שבירת הכלים' עבורם" הוא מסביר בחיוך.

לא משנה נושא השיעור, תמיד ימצא הרב קפלן את הדרכים להחדיר את הלחלוחית המיוחדת של תורת החסידות, בשילוב פנינים מתורת הרבי.

דגש מיוחד מושם בשיעורים על נושאי משיח וגאולה. "הכל מתחיל במשיח ונגמר במשיח", אומר הרב קפלן. "פעם אמר לי יהודי: כבוד הרב, אם משיח כל כך חשוב – למה אנחנו לא מזכירים אותו כל הזמן? אמרתי לו: הרי אנחנו מבקשים זאת שלוש פעמים בכל יום בתפילת השמונה עשרה ולא רק בברכה אחת, אנחנו מבקשים: 'מחיה המתים' 'גואל ישראל' 'מקבץ נדחי ישראל' 'בונה ירושלים' 'את צמח דוד' 'השם העבודה'. פתאום הוא שם לב כמה מרכזי נושא המשיח בתפילה שלו."

המשפיע והנערים

כשפוגשים את החיות וה'חסידישקייט' של הרב קפלן, המשתלבים בפשטות ולבביות, מבינים מיד מדוע בחרה בו הקהילה כמשפיע. כשאנחנו שואלים על דרישות התפקיד אומר הרב קפלן: "משפיע, צריך תמיד להיות מוכן. אין כזה דבר 'אני לא רוצה'..."

ברחבי העיר הוא מוכר כ'הרב קפלן מחב"ד'. רבים מזמינים אותו להשתתף בשמחתם או ח"ו באבלם. "כשאתה נכנס לכזה אירוע, אתה כבר לא יכול לצאת",

יש לי אות בספר התורה של ילדי ישראל

"...ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר"

www.kidstorah.org | 03-9607358 | 60840 ת.ד. 8 כפר חב"ד | ספר התורה של ילדי ישראל